

Gerardi Odonis *In secundum librum Sententiarum*, d. 14, q. 8

Utrum proiecta moveantur a principio intrinseco vel extrinseco?

[1] Octavo^a sine argumentis pono tres conclusiones. **Prima**, quod proiectum^b a projectore separatum^c non movetur^d a continente. **Secunda**, quod non^e movetur^f a virtute impressa^g in^h medio continente. **Tertia**,ⁱ quod movetur^j virtute in eis derelicta a proiciente.

[2] **Primam conclusionem**^k probo sic: si proiectum moveretur^l a partibus continentis, vel moveretur^m a partibus quae sunt prioresⁿ proiecto, vel a partibus posterioribus,^o vel a partibus lateralibus.^p Non a prioribus,^q quia nullum mobile movetur a resistente sibi; sed pars medii prior^r resistit sibi,^s ut apparet ad sensum et ex proportione quam ponit Philosophus, IV^t *Physicorum*,¹ ubi^u dicit quod, cum^v unum mobile movetur^w per media^x diversarum rationum quantum ad subtilitatem et grossitiam,^y quae est proportio medii ad movens^z in raritate et densitate,^{aa} eadem est proportio motoris ad motum in tarditate et velocitate,^{ab} et eadem est^{ac} proportio temporis ad tempus in longitudine et brevitate; ergo proiectum non movetur a parte sibi priore.^{ad}

[3] Item, nullum mobile movetur a contra moto; sed pars prior^{ae} proiecto est contra mota,^{af} ut apparet de^{ag} sagitta contramissa ad^{ah} ventum; ergo etc.

[4] Nec^{ai} a^{aj} posterioribus proiecto, quia^{ak} ab illis non movetur nisi per pulsum; sed hoc est impossibile. Quod ostendo^{al} sic: nulla impulsio est causa motus vel motoris^{am} ubi^{an} cessio^{ao} mobilis est facilior^{ap} quam motio nisi prius facta [S 165vb] cessione;^{aq} sed posito quod a parte posteriori unius lapidis sit^{ar} pannus levissimus,^{as} ita quod lapis non possit ab aere^{at} moveri nisi impulso^{au} panno, facilior^{av} erit^{aw} cessio^{ax} panni per impulsum quam motio lapidis – tamen^{ay} ibi^{az} nulla sit cessio,^{ba} immo continue

elongatur a lapide et declinat^{bb} ad partes^{bc} aeris posteriores se;^{bd} ergo demonstratum est quod non pellatur ab illis.

[5] Hoc idem patet^{be} in sagitta, cuius^{bf} pennae declinant ad posterioria sagittae tanquam impulsae ab aere quiescente vel a contra movente sagittam.^{bg} Non enim declinant ad anteriora sagittae, quod tamen^{bh} necessario fieret si sagitta pelleretur a partibus aeris quae sunt circa posteriora sagittae. [K 123va]

[6] Sed nec a partibus lateralibus,^{bi} quia illis non^{bj} potest assignari principium movendi active vel passive,^{bk} sicut^{bl} nec a^{bm} partibus aquae circumferentibus navem vel deferentibus pisces.^{bn}

[7] Quare probatum est quod proiectum non movetur^{bo} a partibus medii continentis.

[8] **Secunda conclusio** est quod non^{bp} movetur^{bq} ab aliqua virtute impressa medio, quia videtur multum fantasticum^{br} quod chorda arcus virtutem [W 58vb] imprimat in superiora aeris, quod^{bs} nullo modo contingit nisi^{bt} dicatur quod ipsa sagitta defert^{bu} virtutem suam ab ipsa chorda ad superiora aeris, et quod, cum est in partibus illis, accommodet^{bv} virtutem illam partibus illis,^{bw} per quam illae^{bx} moveant sagittam^{by} per virtutem illam a sagitta receptam. Hoc autem videtur absurdum.^{bz}

[9] Relinquitur ergo^{ca} **tertium**, scilicet quod proiciens virtutem suam largiatur projecto^{cb} per quam movetur^{cc} continue, virtute illa durante, quia^{cd} si illa virtus esset inseparabilis a projecto, projectum moveretur in infinitum,^{ce} si infinitum spatium sine repugnantia et^{cf} resistentia inveniret. Et ideo sic^{cg} projectum recipit virtutem a proiciente per quam continue movetur durante virtute – et ideo, iam separatum^{ch} a proiciente, adhuc dicitur ab ipso projectore moveri projectum^{ci} – sicut grave et leve recipit virtutem a generante, qua^{ci} semper sit in loco naturali^{ck} et per quam moveatur ad ipsum. Et ideo, quia ista virtus semper est^{cl} durans, ideo facit semper^{cm} naturaliter quiescere vel naturaliter moveri, nisi ab aliquo^{cn} fortiori prohibita fuerit.^{co} Et ista virtus naturaliter accepta est gravitas vel

levitas. Et ideo^{cp} in aliquibus passibus^{ca} innuit Philosophus gravia et levia virtute in eis existente moveri, in aliquibus autem innuit gravia a generante moveri per hoc quod ipsa^{cf} virtutem recipiunt a generante, sicut proiectum a proiciente.

Apparatus Fontium

1 Aristoteles, *Physica* IV, c. 8: 215a25-216a12.

Apparatus criticus (referring to last word unless noted; inv. = last 2 words)

(a) de quarta quaestione K(M) (b) proiecta K(M) (c) separata *mss.* (d) moventur K(M) (e) *om.* SW (f) moventur K (g) impulsa K (h) a SW (i) tertio K(M) (j) moventur K (k) conclusionem *om.* K(M) (l) movetur SW (m) movetur SW (n) anteriores K(M) (o) quae sunt posteriores proiecto K (p) quae sunt a lateribus proiecti K(M) (q) a prioribus] ab anterioribus K(M) (r) anterior proiecto K(M) (s) proiecto K (t) vi SW (u) *om.* SW (v) cum] non add. K (w) moveretur K (x) medium K (y) grossissim *ac* K; in grossitudine *pc mg.* K (z) medium K (aa) raritate et densitate] subtilitate et grossissim K (ab) tarditate et velocitate *inv.* K (ac) *om.* K (ad) anteriore K (ae) anterior K(M) (af) proiecto *add.* K(M) (ag) emissa *add.* K(M) (ah) contramissa ad] contra K(M); contramissam ad SW (ai) non K (aj) partibus *add.* K(M) (ak) quoniam K(M) (al) declaro K(M) (am) motus vel motoris] motionis K(M) (an) nisi S (ao) successio K (*pc mg.*); sessio S (ap) fortior SW (aq) stessione K; secione S (ar) si SW (as) serenissimus K (at) ab aere *om.* SW (au) pulso K(M) (av) levior SW (aw) erit] esset K(M) (ax) secio S (ay) cum SW (az) ibi *om.* SW (ba) secio S (bb) declinant SW (bc) partis K (bd) sic K (be) apparet K(M) (bf) emissa eius K(M) (bg) movente sagittam] motae sagittae K(M) (bh) quod tamen *om.* *Kac*; *quod s.l. Kpc* (bi) *om.* SW (bj) quae sunt lateribus proiecti K(M) (bk) active vel passive] tractum vel pulsum K(M) (bl) *om.* SW (bm) a] in K (bn) picem SW (bo) proiectum non movetur] proiecta non moventur K(M) (bp) *om.* SW (bq) secunda... movetur] secundo dico quod non moventur K(M) (br) impressa... fantasticum] impresse medio ab ipso proiciente quia res videtur iii9 minus fantastica K(M) (bs) qui KS (bt) forte *add.* K(M) (bu) differt K (bv) accommodet M; accommodi SW (*om.* K) (bw) accommodi... illis *om. per homoio.* K (bx) *om.* SW (by) ipsa *add.* SW (bz) hoc... absurdum] haec autem videntur fictitia K(M) (ca) relinquitur ergo] quare relinquitur K (cb) subiecto SW (cc) moveatur K(M) (cd) quod K(M) (ce) in certum K

(cf) sine repugnantia et] absque K(M) (cg) sicut K(M) (ch) iam separatum] illa
separata SW (ci) om. K(M) (cj) quia K (ck) naturaliter SW (cl) *inv.* K(M)
(cm) *inv.* K (cn) alio K (co) *inv.* K(M) (cp) idcirco K (cq) possibilibus SW
(cr) ipsam K(M)